

## **ВІДГУК**

### **офіційного опонента**

**кандидата юридичних наук ТИЧНОЇ Богдани Миколаївни,  
на дисертаційну роботу ГРИНЯ Олександра Олександровича на тему  
«АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ  
СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ»,**

**представлену на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за  
спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право;  
інформаційне право**

#### **Актуальність теми дисертації.**

Ще до повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України, 25 березня 2021 року Указом Президента України № 121/2021 було затверджено Стратегію воєнної безпеки України «ВОЄННА БЕЗПЕКА - ВСЕОХОПЛЮЮЧА ОБОРОНА». Зокрема, вже тоді Стратегією визначались основні безпекові загрози, що постали перед державою та в яких вона розроблялась - екзистенційна воєнна загроза національній безпеці, зростання дефіциту фінансових ресурсів та дисбаланс воєнних потенціалів України та РФ. На сьогодні наша Держава вже третій рік функціонує в умовах тих реалізованих загроз. Активні бойові дії на території України зумовлюють перебудову засад оборони і безпеки з урахуванням багатьох факторів – ситуації на території ведення бойових дій, на всій території України в цілому, співпраці з зарубіжними та міжнародними партнерами. Відтак, визначення шляхів вдосконалення адміністративно-правових засад функціонування сектору безпеки та оборони України в умовах збройної агресії російської федерації, є вельми актуальним.

Вказані положення зумовлюють актуальність обраної теми дисертаційної роботи та проведеного дослідження.

**Оцінка обґрунтованості наукових результатів дисертації, їх достовірності та новизни.**

Метою дисертаційної роботи визначено дослідження адміністративно-правових засад функціонування сектору безпеки та оборони України, здійснення аналізу стану національної безпеки в умовах воєнного часу, окреслення перспектив застосування інноваційних підходів у даній сфері.

Дослідження проведено із застосуванням як загально наукових, так і спеціально юридичних методів наукового пізнання. Зазначені методи застосовано у поєднанні із системним методом, використання якого полягало у розгляді основних понять та категорій дослідження як систем, а також – у встановленні співвідношенні між ними.

В процесі дослідження, на виконання вказаної мети були досягнуті результати, які містять ознаки наукової новизни, зокрема:

- уперше сформовано перелік основних елементів національної безпеки та оборони через призму державної політики України в умовах воєнного стану, а саме:

- 1) система суб'єктів забезпечення національної безпеки та оборони;
- 2) їх діяльність та можливості у забезпеченні життєздатності держави та спроможності протистояти небезпечним загрозам і викликам;
- 3) кодифіковане національне законодавство у галузі безпеки та оборони;
- 4) принципи, що визначають порядок формування державної політики у сфері національної безпеки і оборони;
- 5) стабільне фінансове забезпечення;

- розкрито поняття «воєнна безпека» як складова частина, найважливіший компонент національної безпеки, що визначає стан готовності держави до оборони та здатність захищати національні інтереси через використання військової сили;

- запропоновано розуміння механізму адміністративно-правового забезпечення кібербезпеки патрульної поліції, що впливає на використання інформаційних ресурсів, мереж, програмного забезпечення, носіїв інформації та засобів фото- і відеофіксації в діяльності працівників патрульної поліції, як правових, організаційних, ідеологічних, технічних та інших заходів, спрямованих на забезпечення кібербезпеки патрульної поліції;

- удосконалено наукові позиції щодо процесу гармонізації, систематизації, можливої кодифікації військового законодавства;

- запропоновано аргументи на користь висновку, що для захисту держави мають значення такі аспекти інформаційної системи, як: стан захищеності інформаційного простору; стан захищеності національних інтересів України в інформаційному середовищі; стан захищеності визначених законодавством правил, відповідно до яких відбуваються інформаційні процеси в державі та інше;

- удосконалено бачення про різноманіття біочинників, які провокують негативні зміни в природньому середовищі, і становлять пряму загрозу для біобезпеки, життя людини й довкілля. Це безпосередньо відбивається на усіх сферах життєдіяльності суспільства, в тому числі, і на соціальній та правовій;

- визначено концептуальні підходи щодо забезпечення прав людини в умовах воєнного стану. Права людини, які належать до сфери національної безпеки, підлягають захисту та охороні незалежно від дії особливих правових режимів;

- побудовано систему розробки та вжиття ефективних заходів з недопущення ризиків застосування інноваційних підходів у сфері забезпечення національної безпеки та обороноздатності України;

- дістали подальшого розвитку наукові положення про те, що забезпечення державної безпеки вимагає постійного аналізу та оновлення законодавства, а також активної міжнародної співпраці задля забезпечення глобальної стабільності та безпеки;

- аргументується позиція, що основні показники, які характеризують екологічну безпеку України, безпосередньо пов'язані з обсягами промислового виробництва та ефективністю роботи паливно-енергетичного комплексу, тому екологічні фактори впливають і на виробничу, і на енергетичну безпеку;

- зроблено висновок щодо належного рівня воєнної безпеки, який досягається за наявності всього комплексу структурних компонентів: військових, політико- дипломатичних, економічних, фінансових, ідеологічних та інших, а також цілеспрямованими та скоординованими зусиллями державних інститутів;

- удосконалена система наукових уявлень про те, що функціонування соціальних мереж щодень зростає, набуваючи при цьому пріоритетного значення щодо розповсюдження інформації, встановлення контакту з цільовою аудиторією. Разом з тим, негативний інформаційний вплив з боку противника є прямою загрозою для національної безпеки держави;

- аргументована теза про усвідомлення та переосмислення людством інформації щодо наявних та прихованих біозагроз. Досить часто зі сторони як державних органів, так і населення, яке проживає на території відповідної держави, відсутнє розуміння наслідків, до яких можуть призвести ці загрози.

Достовірність наукових результатів забезпечується їх використанням у правотворчій діяльності при використанні для подальшого розвитку систем безпеки та оборони, у правозастосовному процесі з метою подолання існуючих недоліків правового регулювання; у науковій діяльності для формування теоретичного підґрунтя для розвитку наукових досліджень опрацьованих категорій; у навчальному процесі при викладанні навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Організація судових та правоохоронних органів», «Основи національної безпеки» а також для вдосконалення навчально-методичного забезпечення інших навчальних дисциплін адміністративно-правового спрямування та у сфері оборони (Довідка про впровадження в освітній процес юридичного факультету Західноукраїнського національного університету № 126-29/1205 від 10.05.24, Довідка про впровадження у правозастосовній діяльності щодо забезпечення національної безпеки та оборони держави військової частини № 1232 від 20.09.2023).

Отже, в дисертаційній роботі поставлене наукове завдання виконано повністю, здобувач повною мірою оволодів методологією наукової діяльності.

**Оцінка змісту дисертації, її завершеність та дотримання принципів академічної доброчесності.**

За своїм змістом дисертаційна робота здобувача Гриня Олександра Олександровича повністю відповідає Стандарту вищої освіти зі спеціальності 081 – Право та вимогам, що висуваються до робіт на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Дисертаційна робота є завершеною науковою працею і свідчить про наявність особистого внеску здобувача у науковий напрям визначення адміністративно-правових засад функціонування сектору безпеки та оборони України.

Розглянувши звіт подібності за результатами перевірки дисертаційної роботи на текстові співпадіння, можна зробити висновок, що дисертаційна

робота Гриня Олександра Олександровича є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів фальсифікації, компіляції, фабрикації, плагіату та запозичень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають належні посилання на відповідне джерело.

### **Мова та стиль викладення результатів**

Дисертаційна робота написана українською мовою з використанням загальноприйнятої правничої термінології. Логічно структурований текст дозволяє прослідкувати причинно-наслідкові зв'язки при формуванні висновків та вказує на глибоке розуміння автора проблематики предмету дослідження.

Дисертація складається із вступу, трьох розділів, які об'єднують вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертаційної роботи становить 219 сторінок, з яких 183 сторінки основного тексту. Список використаних джерел містить 184 найменування. Додатки на 5 сторінках.

У вступі обґрунтовано актуальність наукового дослідження, наголошено зв'язок теми дисертаційної роботи з науковими програмами та планами кафедри. Авторіві, на наше переконання, вдалося чітко та вичерпно визначити мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження. Ґрунтовно охарактеризовано методологічну основу дисертації, сформульовано наукову новизну, а також викладено основні положення, що виносяться на захист. Вдало визначено наукове й практичне значення одержаних результатів, вказано на їх апробацію та публікації.

У першому розділі «Адміністративно-правовий аналіз безпекового середовища України» розкрита сутність основних елементів національної безпеки в контексті державної політики України. Зокрема, наголошується, що при визначенні таких елементів важливо означити розуміння поняття «сектор безпеки і оборони». Як визначає його Закон України «Про національну безпеку України» сектор безпеки і оборони – це «система органів державної влади, Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, правоохоронних та розвідувальних органів, державних органів спеціального призначення з правоохоронними функціями, сил цивільного захисту, оборонно-промислового комплексу України, діяльність яких перебуває під демократичним цивільним контролем і відповідно до Конституції та законів України за функціональним призначенням спрямована на захист національних інтересів України від загроз, а також громадяни та громадські об'єднання, які добровільно беруть участь у забезпеченні національної безпеки України».

Тож автором робиться слушний висновок про те, що забезпечення національної безпеки поєднує у собі сукупність засобів, здатних протидіяти загрозам та викликам, а також можливість досягти необхідного рівня захищеності та надійності. У системі забезпечення національної безпеки вагоме місце відіграють принципи, тобто ті основні засади, постулати, на яких і формується система національної безпеки загалом. Вони висвітлюють роль

держави у сучасному світі, а також визначають напрямки попередження й знешкодження зовнішніх і внутрішніх загроз. У той же час, нові виклики та зміни, що відбуваються у глобальному середовищі, вимагають пошуку нових підходів або вдосконалення вже діючих задля забезпечення національної безпеки на належному рівні.

Акцентується увага, що важливою ланкою здійснення повноважень у секторі безпеки і оборони є демократичний цивільний контроль. Цивільний контроль здійснюється за такими принципами: верховенство права, законність, підзвітність, прозорість, ефективність та результативність. Звідси зроблено висновок про наявність тісного взаємозв'язку між базовими принципами забезпечення національної безпеки, як своєрідних частинок єдиного цілого.

В другому розділі «Пріоритетні напрями забезпечення національної безпеки та оборони». Надано характеристику інформаційному захисту людини, суспільства та держави принципів. Здійснено аналіз екологічної й біологічної складових у системі національної безпеки України.

Автором слушно наголошується, що на теперішній час розвиток біологічних технологій зазнав суттєвого наукового прогресу. Так звані ноу-хау лабораторного походження, численні відкриття і розробки біологічного змісту безупинно здійснюють втручання у те, що дано самою природою. Звичайно, нанотехнології, біотехнології є частиною сучасного життя людини, проте не всі винаходи, а особливо, якщо це пов'язано із природними фазами, є потрібними для людини. До того ж, рівновага між членами суспільства як суб'єктами права, органами державної влади та природою повинна забезпечуватись виваженою правовою політикою, з врахуванням безпекових категорій, можливості застосування чи незастосування біологічної зброї, стану економіки, варіантів щодо зародження соціального протесту.

В третьому розділі «Перспективи розвитку і шляхи вдосконалення системи національної безпеки та оборони України» досліджуються зовнішні і внутрішні проблеми у системі державного управління національною безпекою України та пропонуються шляхи їх вирішення.

Визначено актуальні чинники вдосконалення адміністративного законодавства щодо національної безпеки і оборони. Зокрема наголошується, що комплексний захист інформаційної інфраструктури передбачає також наявність концепції кібербезпеки патрульної поліції. Її відсутність призводить до порушень інформаційного законодавства в діяльності патрульної поліції, завдає шкоди правам громадян та юридичних осіб і є перешкодою для виконання службових обов'язків. Тому здобувач пропонує під механізмом адміністративно-правового забезпечення кібербезпеки патрульної поліції, який впливає на використання інформаційних ресурсів, мереж, програмного забезпечення, носіїв інформації та засобів фото- і відеофіксації в діяльності працівників патрульної поліції, розуміти правові, організаційні, ідеологічні, технічні та інші заходи, спрямовані на забезпечення кібербезпеки патрульної поліції.

Особливу увагу акцентовано на розширенні міжнародного

співробітництва. Цей вектор допомагає забезпечити не лише національну безпеку, а й внести вагомий вклад у міжнародну стабільність. Спільна діяльність з іншими країнами сприяє обміну інформацією, вдосконаленню стратегій та координації заходів, спрямованих на протидію спільним загрозам.

Дисертаційне дослідження О.О. Гриня завершують логічні і аргументовані висновки у яких підводяться підсумки наукового дослідження. У висновках, зміст яких відповідає попередньому матеріалу дослідження і має узагальнюючий характер, містяться також рекомендації для удосконалення і підвищення ефективності діяльності вітчизняної системи національної безпеки та оборони.

Дисертаційна робота оформлена відповідно до вимог наказу МОН України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації».

#### **Оприлюднення результатів дисертаційної роботи**

Наукові результати дисертації висвітлені у 9 публікаціях, 3 статті з яких опубліковано у фахових наукових виданнях України, 1 стаття – у виданні іноземної держави та 5 тез доповідей на всеукраїнських та міжнародних конференціях..

Таким чином, наукові результати описані в дисертаційній роботі повністю висвітлені у наукових публікаціях О.О. Гриня.

#### **Недоліки та зауваження до дисертаційної роботи.**

Віддаючи належне здобуткам дисертаційного дослідження О.О. Гриня, разом з тим, не можна не звернути увагу на деякі висновки і твердження, що викликають певні сумніви, недостатньо обґрунтовані положення, тощо.

1. Досліджуючи у підрозділі 2.1 основи та систему інформаційної безпеки доцільно було б детально охарактеризувати статус суб'єктів її забезпечення. Адже обсяг повноважень та відповідальність таких суб'єктів є ключовим фактором встановлення адміністративно-правових засад функціонування сектору безпеки та оборони України.

2. Серед проблем державної політики у воєнній сфері та реформування Збройних сил України, виділених у відповідно до Стратегії воєнної безпеки України, було зазначено, зокрема ті, які стосуються зменшення ризиків корупції в силах оборони (стор. 128). Наразі застосовуються заходи щодо мінімізації цих ризиків. Разом з тим, виникає питання про достатність застосованих заходів та доцільність визначення додаткових заходів для подолання виділених у Стратегії проблем, які залишаються актуальними, в тому числі і відносно корупційних ризиків.

3. На сторінці 140 автором використовується поняття «ментальна безпека». Зважаючи на слухність використання цього поняття, доцільно було б детальніше зупинитись на його розкритті, зокрема відносно суб'єктів забезпечення ментальної безпеки, сфери охоплення тощо.

Проте, вважаємо, що висловлені зауваження не є визначальними і не зменшують загальну наукову новизну та практичну значимість результатів та не впливають на позитивну оцінку дисертаційної роботи.

### **Висновок про дисертаційну роботу**

Вважаємо, що дисертаційна робота здобувача наукового ступеня кандидата юридичних наук Гриня Олександра Олександровича на тему «Адміністративно-правові засади функціонування сектору безпеки та оборони України» виконана на високому науковому рівні, не порушує принципів академічної доброчесності, є закінченим науковим дослідженням, сукупність теоретичних та практичних результатів якого розв'язує наукове завдання, що має істотне значення для науки адміністративного права та відповідає спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Дисертаційна робота за актуальністю, практичною цінністю та науковою новизною відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її автор – Гринь Олександр Олександрович заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес, фінансове право, інформаційне право.

### **Офіційний опонент:**

**Помічник начальника університету  
з правової роботи – начальник відділу юридичного забезпечення  
Національного університету оборони України  
кандидат юридичних наук**



**Богдана ТИЧНА**